

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

*Кафедра обліку та економіко-правового
забезпечення агропромислового бізнесу*

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ТА ЗАВДАННЯ ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ Й ІНДИВІДУАЛЬНОЇ
РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ

(для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»)

ТЕРНОПІЛЬ – 2016

Бруханський Р. Ф. Методичні вказівки та завдання до виконання практичних занять, самостійної й індивідуальної роботи з дисципліни «Вступ до спеціальності» (для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»). – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 42 с.

Укладач: Бруханський Руслан Феоктистович, доктор економічних наук, завідувач кафедри обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу

Рецензенти: Хомин Петро Якимович, доктор економічних наук, професор
Палюх Микола Степанович, кандидат економічних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу
(протокол № 8 від 28.01.2016 року)

Рекомендовано науково-методичною радою ФАЕМ ТНЕУ

Відповідальний за випуск: Бруханський Р.Ф., д.е.н., завідувач кафедри обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»**

**1. ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЦИПЛІНИ
«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»**

Дисципліна – «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS –5	Галузь знань 0305 «Економіка і підприємництво»	Вибіркова дисципліна циклу гуманітарної підготовки
Кількість залікових модулів – 3	Напрямок підготовки 6.030509 «Облік і аудит» Фахове спрямування: «Облік і правове забезпечення підприємницької діяльності»	Рік підготовки: Денна – 1 Заочна –1 Семестр: Денна – 2 Заочна – 1, 2
Кількість змістових модулів – 2	«Облік і контроль в державному секторі економіки» «Облік і контроль в сфері послуг»	Лекції: Денна –30 год. Заочна – 0 год. Практичні заняття: Денна – 45 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин – 150	«Облік і правове забезпечення агропромислового виробництва» Освітньо- кваліфікаційний рівень – бакалавр	Самостійна робота: Денна –70 год. (в т. ч. тренінг – 4 год). Заочна –146 год. Індивідуальна робота – 5 год.
Тижневих годин: Денна форма навчання –10 год., з них аудиторних – 5 год.		Вид підсумкового контролю – залік

2. МЕТА, КОМПЕТЕНЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Надання студентам загального поняття про бухгалтерський облік, його місця і ролі в системі економічних відносин, ознайомлення з правами, обов'язками і відповідальністю посадових осіб, які здійснюють ведення обліку, з основними вимогами до організації бухгалтерського обліку на підприємстві, а також з основами здійснення аудиторських перевірок.

2.2. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

Вміння позиціонувати бухгалтерський облік у системі економічних наук, здатність диференціювати історичні етапи розвитку облікової науки, володіння загальними основами нормативно-правового регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку в Україні, здатність ідентифікувати вимоги раціональної організації облікової системи підприємства, вміння інтерпретувати права, обов'язки і рівень відповідальності облікових працівників, здатність констатувати особливості професійної діяльності бухгалтера.

2.3. Завдання вивчення навчальної дисципліни

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» є ознайомлення студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» з особливостями професії бухгалтера (аудитора), пріоритетною значимістю обліково-фінансової діяльності у розвитку економіки та суспільства в цілому, допомога першокурсникам ідентифікувати і розвивати власні здібності, які забезпечують передумови до успішної діяльності у сфері обліку й аудиту.

2.4. Завдання лекційних занять

Основним завданням проведення лекційних занять з курсу „Вступ до спеціальності” є ознайомлення студентів з історією розвитку та базовими аспектами організації й методології бухгалтерського обліку, науково-теоретичними основами та особливостями функціонування облікової служби на підприємствах різних форм власності та типів господарювання, параметрами нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку в Україні.

2.5. Завдання практичних занять

Основним завданням проведення практичних занять з курсу „Вступ до спеціальності” є набуття студентами практичних навиків, пов’язаних з ідентифікацією бухгалтерського обліку в системі економічних відносин, регламентацією комплексу прав, обов’язків і відповідальності посадових осіб, які здійснюють ведення обліку, диференціацією основних вимог до організації бухгалтерського обліку на підприємстві, здійсненням аудиторських перевірок.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

Змістовий модуль 1

Еволюція та параметри функціонування бухгалтерського обліку

Тема 1. Ретроспективи становлення і розвитку бухгалтерського обліку і аудиту

Облік у стародавньому світі. Купецький облік у середні віки. Виникнення класичної теорії бухгалтерського обліку. Історичний розвиток теорії і практичного застосування бухгалтерського обліку.

Література: [1, 2, 3, 6, 7, 8, 9]

Тема 2. Позиціонування бухгалтерського обліку в системі економічних відносин

Взаємозв’язок і взаємодія розвитку суспільних продуктивних сил і обліку. Господарський облік і його види. Бухгалтерський облік як система упорядкованого узагальнення інформації про фінансово-господарський стан господарюючих суб’єктів. Бухгалтерський облік і ринок.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 27, 28, 30]

Змістовий модуль 2

Регламентація бухгалтерського обліку та аудиту в Україні

Тема 3. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку і аудиту в Україні

Реформування бухгалтерського обліку в Україні й інтеграція в європейські економічні відносини. Організація бухгалтерського обліку відповідно до вимог законодавчо-нормативних актів. Основні положення Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Поняття про План

рахунків бухгалтерського обліку. Огляд і загальні положення національних стандартів бухгалтерського обліку. Бухгалтерська (фінансова) звітність підприємств, установ, організацій.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12]

Тема 4. Права, обов'язки і відповідальність працівників облікової служби підприємства

Організація облікового процесу на підприємствах, в установах і організаціях. Формування структури облікових підрозділів. Організація праці працівників з обліку. Організаційне, правове і технічне забезпечення ведення бухгалтерського обліку. Права, обов'язки і відповідальність працівників з обліку. Адміністративна і кримінальна відповідальність службових осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 17, 24]

Тема 5. Організація аудиту в Україні

Організація здійснення аудиторських перевірок. Права, обов'язки і відповідальність службових осіб і аудиторів при здійсненні аудиту на підприємствах. Регулювання аудиторської діяльності в Україні.

Література: [1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10]

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

Денна форма навчання

	Кількість, годин, в т.ч.			
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота студентів	індивід. робота студентів
Змістовий модуль 1				
Еволюція та параметри функціонування бухгалтерського обліку				
Тема 1. Ретроспективи становлення і розвитку бухгалтерського обліку і аудиту	6	8	10	1
Тема 2. Позичування бухгалтерського обліку в системі економічних відносин	6	8	10	1

Змістовий модуль 2				
Регламентация бухгалтерського обліку та аудиту в Україні				
Тема 3. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку і аудиту в Україні	6	10	20	1
Тема 4. Права, обов'язки і відповідальність працівників облікової служби підприємства	6	10	16	1
Тема 5. Організація аудиту в Україні	6	9	10	1
Тренінг	-	-	4	-
Разом	30	45	70	5

Заочна форма навчання

	Кількість, годин, в т.ч.			
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота студентів	індивід. робота студентів
Змістовий модуль 1				
Еволюція та параметри функціонування бухгалтерського обліку				
Тема 1. Ретроспективи становлення і розвитку бухгалтерського обліку і аудиту	-	-	30	-
Тема 2. Позиціонування бухгалтерського обліку в системі економічних відносин	-	-	30	-
Змістовий модуль 2				
Регламентация бухгалтерського обліку та аудиту в Україні				
Тема 3. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку і аудиту в Україні	-	2	30	-
Тема 4. Права, обов'язки і відповідальність працівників облікової служби підприємства	-	1	30	-
Тема 5. Організація аудиту в Україні	-	1	26	-
Разом	-	4	-	-

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

Практичне заняття 1

Тема 1. Ретроспективи становлення і розвитку бухгалтерського обліку і аудиту (8 год)

Мета: ідентифікувати історичні етапи розвитку бухгалтерського обліку, особливості становлення теорії бухгалтерського обліку, практичні аспекти застосування облікової науки.

Питання для обговорення:

1. Облік у стародавньому світі.
2. Купецький облік у середні віки.
3. Виникнення класичної теорії бухгалтерського обліку.
4. Історичний розвиток теорії і практичного застосування бухгалтерського обліку.

Література: [1, 2, 3, 6, 7, 8, 9]

Практичне заняття 2

Тема 2. Позичування бухгалтерського обліку в системі економічних відносин (8 год)

Мета: з'ясувати взаємозв'язок розвитку суспільних продуктивних сил і обліку, ідентифікувати господарський облік і його види, констатувати бухгалтерський облік як систему упорядкованого узагальнення інформації про фінансово-господарський стан господарюючих суб'єктів.

Питання для обговорення:

1. Взаємозв'язок розвитку суспільних продуктивних сил і обліку.
2. Господарський облік і його види.
3. Бухгалтерський облік як система упорядкованого узагальнення інформації про фінансово-господарський стан підприємств.
4. Бухгалтерський облік і ринок.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 27, 28, 30]

Практичне заняття 3

Тема 3. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку і аудиту в Україні (10 год)

Мета: з'ясувати вектори реформування бухгалтерського обліку в Україні й параметри інтеграції в європейські економічні відносини, організацію бухгалтерського обліку відповідно до вимог законодавчо-нормативних актів, вивчити основні положення Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», з'ясувати поняття про План рахунків бухгалтерського обліку, освоїти загальні положення національних стандартів бухгалтерського обліку, засвоїти основні параметри складання і призначення бухгалтерської (фінансової) звітності підприємств, установ, організацій.

Питання для обговорення:

1. Реформування бухгалтерського обліку в Україні й інтеграція в європейські економічні відносини.
2. Організація бухгалтерського обліку відповідно до вимог законодавчо-нормативних актів.
3. Основні положення Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».
4. Поняття про План рахунків бухгалтерського обліку.
5. Огляд і загальні положення національних стандартів бухгалтерського обліку.
6. Бухгалтерська (фінансова) звітність підприємств, установ, організацій.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12]

Практичне заняття 4

Тема 4. Права, обов'язки і відповідальність працівників облікової служби підприємства (10 год)

Мета: з'ясувати основи організації облікового процесу на підприємствах, в установах і організаціях, формування структури облікових підрозділів, організацію праці працівників з обліку; диференціювати організаційне, правове і технічне забезпечення ведення бухгалтерського обліку; засвоїти права, обов'язки і відповідальність працівників з обліку.

Питання для обговорення:

1. Організація облікового процесу на підприємствах, в установах і організаціях.
2. Формування структури облікових підрозділів.
3. Організація праці працівників з обліку.
4. Організаційне, правове і технічне забезпечення ведення бухгалтерського обліку.
5. Права, обов'язки і відповідальність працівників з обліку.
6. Адміністративна і кримінальна відповідальність службових осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 17, 24]

Практичне заняття 5

Тема 5. Організація аудиту в Україні

(9 год)

Мета: з'ясувати організацію здійснення аудиторських перевірок; ідентифікувати систему прав, обов'язків і відповідальності службових осіб і аудиторів при здійсненні аудиту на підприємствах; засвоїти параметри регулювання аудиторської діяльності в Україні.

Питання для обговорення:

1. Організація здійснення аудиторських перевірок.
2. Права, обов'язки і відповідальність службових осіб і аудиторів при здійсненні аудиту на підприємствах.
3. Регулювання аудиторської діяльності в Україні.

Література: [1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10]

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

Комплексне практичне індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» виконується самостійно кожним студентом на основі отриманої інформації на лекційних і практичних заняттях та за результатами самостійної роботи.

1. Відобразити логічно-структурну схему еволюції та особливостей розвитку бухгалтерського обліку і аудиту.
2. Охарактеризувати параметри практичного застосування бухгалтерського обліку.
3. Позичіонувати бухгалтерський облік в системі економічних відносин.
4. Критично проаналізувати нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку і аудиту в Україні.
5. Констатувати права, обов'язки і відповідальність працівників облікової служби підприємства.
6. Охарактеризувати організаційне, правове і технічне забезпечення ведення бухгалтерського обліку.
7. Адміністративна і кримінальна відповідальність службових осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку.
8. Регулювання аудиторської діяльності в Україні.

7. ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

Для успішного вивчення і засвоєння курсу «Вступ до спеціальності» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, надання якої традиційними методами організації навчального процесу неможлива. Велику частину інформації студенти повинні одержувати шляхом самостійної роботи над навчальною, науковою, методичною літературою, законодавчими, нормативними, інструктивними матеріалами і т.д. Основним завданням самостійної роботи студентів є набуття навичок опрацювання спеціальної літератури та оволодіння методикою й організацією аналізу з конкретних питань.

Тематика	К-сть годин	
	СФН	ЗФН
Тема 1. Ретроспективи становлення і розвитку бухгалтерського обліку і аудиту	10	30
Тема 2. Позичіонування бухгалтерського обліку в системі економічних відносин	10	30
Тема 3. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку і аудиту в Україні	20	30
Тема 4. Права, обов'язки і відповідальність працівників облікової служби підприємства	16	30

Тема 5. Організація аудиту в Україні	10	26
Разом	70	146

Самостійна робота студентів охоплює широкий спектр занять: вивчення підручників, навчальних посібників, науково-методичної літератури, реферування монографій і наукових статей, ознайомлення із законодавством країни, дослідження джерел додаткової літератури, вивчення форм бухгалтерської та статистичної звітності підприємств, підготовка до контрольних робіт, участь у ділових іграх, розв'язання домашніх завдань, написання рефератів, підготовка наукових доповідей, написання підсумкової семестрової роботи тощо. Самостійна робота студентів при вивченні дисципліни «Вступ до спеціальності» полягає в додатковому опрацюванні літератури, підготовці до (практичних) занять, написанні рефератів, підготовці наукових доповідей, опрацюванні форм бухгалтерської та статистичної звітності підприємств. По кожній темі планується самостійна робота студентів, яка включає додаткове вивчення питань, розглянутих на лекції, опрацювання відповідних законодавчих актів, написання рефератів за наведеною тематикою, проведення наукових дискусій по найбільш важливих питаннях.

Студент повинен систематично виконувати завдання самостійної роботи, основну увагу при цьому він повинен звернути на опрацювання проблемних і дискусійних моментів конкретної теми.

ТРЕНІНГ

1. Встановлення передумов становлення і характеристик етапів розвитку бухгалтерського обліку і аудиту.
2. Позиціонування бухгалтерського обліку в системі економічних відносин.
3. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку і аудиту в Україні.
4. Реформування бухгалтерського обліку в Україні й інтеграція в європейські економічні відносини.
5. Організація бухгалтерського обліку відповідно до вимог законодавчо-нормативних актів.
6. Основні положення Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».
7. План рахунків бухгалтерського обліку.
8. Положення національних стандартів бухгалтерського обліку.
9. Бухгалтерська (фінансова) звітність підприємств, установ, організацій.

10. Права, обов'язки і відповідальність працівників облікової служби.
11. Організаційне, правове і технічне забезпечення ведення бухгалтерського обліку.
12. Еволюція та організація аудиту в Україні.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними методами навчання в процесі викладання навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» є:

- 1) лекції з використанням ілюстративного роздаткового матеріалу та мультимедійних технологій;
- 2) семінарські заняття;
- 3) індивідуальні заняття (консультації, комплексне практичне індивідуальне завдання, вирішення ситуаційних завдань);
- 4) самостійна робота студентів.

9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

В процесі вивчення навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» використовуватимуться наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- ректорська контрольна робота;
- оцінювання виконання КППЗ;
- підсумковий залік;
- інше.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Вступ до спеціальності» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту*:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ, враховуючи поточне опитування)
30%	40%	30%
тиждень 9	тиждень 17	тиждень 17

** Відповідно до наказу ТНЕУ від 06.07.2015 року № 400*

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Залікова модульна оцінка визначається як середня арифметична зі всіх поточних оцінок, одержаних студентом протягом відповідного періоду навчання (оцінки з поточного опитування, тестового контролю, модульних контрольних робіт, розрахунково-графічних завдань, індивідуальних завдань, рефератів тощо).

10. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ТА МЕТОДИЧНИХ ВКАЗІВОК

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Опорний конспект лекцій	1 – 5
2.	Лекції (електронний варіант)	1 – 5
3.	Ілюстративний матеріал (паперовий варіант)	1 – 5
4.	Ілюстративний матеріал (електронний варіант)	1 – 5
5.	Завдання до виконання практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи	1 – 5
6.	Методичні вказівки до виконання практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи	1 – 5
7.	Методичні вказівки та завдання до виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання	1 – 5

11. ПЕРЕЛІК МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

№ з/п	Найменування	Кількість, примірників
1.	Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Р. Ф. Бруханський, О. П. Скирпан. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 444 с.	30
2.	Бруханський Р. Ф. Вступ до спеціальності : конспект лекцій / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 94 с.	30
3.	Бруханський Р. Ф. Методичні вказівки та завдання до виконання практичних занять, самостійної й індивідуальної роботи з дисципліни «Вступ до спеціальності» (для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»). – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 42 с.	30

12. ГЛОСАРІЙ ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Адміністративні витрати – витрати, пов’язані з управлінням і обслуговуванням підприємства (загальногосподарські витрати).

Активи – ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Активний ринок – ринок, якому притаманні такі умови: предмети, що продаються та купуються на цьому ринку, є однорідними; у будь-який час можна знайти зацікавлених продавців і покупців; інформація про ринкові ціни є загальнодоступною.

Акція – цінний папір без встановленого строку обігу, який свідчить про дольову участь в статутному капіталі акціонерного товариства, і про право приймання участі в управлінні ним, дає право її власнику на отримання частини прибутку у вигляді дивідендів, а також на участь в поділі майна при ліквідації акціонерного товариства.

Амортизація – систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Аналітичні рахунки – рахунки, призначені для обліку окремих видів засобів, їх джерел і господарських процесів.

Балансова вартість активу – вартість активу, за якою він включається до підсумку балансу.

Безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Біологічний актив – тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.

Біологічні перетворення – процес якісних і кількісних змін біологічних активів.

Брак у виробництві – продукція, напівфабрикати, деталі, вузли й роботи, які не відповідають за своєю якістю встановленим стандартам або технічним умовам і не можуть бути використані за своїм прямим призначенням або можуть бути використані тільки після додаткових витрат на виправлення.

Бухгалтерська звітність – звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Бухгалтерський баланс – спосіб економічного групування і узагальненого відображення стану засобів підприємства за їх складом, розміщенням і функціональною роллю в процесі відтворення та за джерелами їх утворення і цільовим призначенням на певну дату в грошовій оцінці.

Бухгалтерський облік – це система безперервного, суцільного, документально обґрунтованого і взаємопов'язаного відображення господарських засобів, джерел їх утворення і процесів, узагальнених у грошовому виразі для контролю за діяльністю господарського суб'єкта та прийняття управлінських рішень.

Бухгалтерське проведення (запис) – запис, при якому вказується рахунок, що дебетується і рахунок, що кредитується і на яку суму.

Бюджетний контроль – процес зіставлення фактичних результатів з бюджетними, аналізу відхилень і внесення необхідних змін.

Бюджетування – процес планування майбутніх операцій підприємства та оформлення його результатів у вигляді системи бюджетів.

Вартість, яка амортизується – первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Валюта звітності – грошова одиниця України.

Валютний курс – встановлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни.

Вексель – письмово оформлене боргове зобов'язання встановленої форми, що засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця (боржника) сплатити після настання строку певну суму грошей власнику векселя (векселедержателю).

Вилучений капітал – фактична собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених акціонерним товариством у його учасників з метою їх перепродажу, анулювання (зменшення статутного капіталу) тощо.

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Відстрочене податкове зобов'язання – сума податку на прибуток, який сплачуватиметься в наступних періодах з тимчасових податкових різниць, що підлягають оподаткуванню.

Відстрочений податковий актив – сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах унаслідок: тимчасової податкової різниці, що підлягає вирахуванню; перенесення податкового збитку, не включеного до розрахунку зменшення податку на прибуток у звітному періоді; перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися у звітному періоді неможливо.

Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Внутрішньогосподарський (управлінський) облік – система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів в процесі управління підприємством.

Географічний сегмент – відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг) у конкретному економічному середовищі, яка відрізняється від інших: економічними і політичними умовами географічного регіону; взаємозв'язком між діяльністю в різних географічних регіонах; територіальним розташуванням виробництва продукції (робіт, послуг) або покупців продукції (робіт, послуг); характерними для географічного регіону ризиками діяльності; правилами валютного контролю і валютними ризиками в таких регіонах.

Господарська операція – дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства.

Господарський сегмент – відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг), яка відрізняється від інших: видом продукції (товарів, робіт, послуг); способом отримання доходу (способом розповсюдження продукції, товарів, робіт, послуг); характером виробничого процесу; характерними для цієї діяльності ризиками; категорією покупців.

Грошові кошти (гроші) – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання.

Гудвіл – перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання.

Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Депозитний сертифікат – свідоцтво банку про терміновий процентний внесок, що засвідчує право власника (тільки юридичної особи) на одержання після встановленого терміну суми внеску і відсотків по ньому.

Дериватив – стандартний документ, що засвідчує право та/або зобов'язання придбати чи продати у майбутньому цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, кошти на визначених ним умовах.

Дивіденди – частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства.

Довгострокові біологічні активи – усі біологічні активи, які не є поточними біологічними активами.

Довгострокові зобов'язання – всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями.

Довгострокова дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Додаткові біологічні активи – біологічні активи, одержані в процесі біологічних перетворень.

Додатковий капітал – інший капітал (не основний – статутний чи пайовий), який може бути вкладений учасниками або отриманий у процесі діяльності підприємства внаслідок накопичення курсових різниць, безоплатного надходження необоротних активів тощо.

Документація – спосіб первинної реєстрації господарських операцій для забезпечення безперервного і суцільного відображення змін у складі об'єктів обліку.

Документооборот – рух документів від моменту складання або одержання їх від інших організацій до використання для бухгалтерських записів і передачі в архів.

Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Дочірнє підприємство – підприємство, яке перебуває під контролем материнського (холдингового) підприємства.

Еквіваленти грошових коштів – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості.

Електронні гроші – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі. З метою бухгалтерського обліку не визнаються електронними грошима наперед оплачені картки одноцільового використання: дисконтні картки торговців, картки автозаправних станцій, квитки на проїзд в міському транспорті тощо, які приймаються як засіб платежу виключно їх емітентами.

Елемент витрат – сукупність економічно однорідних витрат.

Забезпечення – зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу.

Загальновиробничі витрати – витрати на організацію виробництва та управління цехами, дільницями, відділеннями, бригадами та іншими підрозділами основного й допоміжних виробництв, а також витрати на утримання та експлуатацію машин і устаткування.

Залишкова вартість – різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу і сумою його накопиченої амортизації (зносу).

Запаси – активи, які: утримуються для подальшого продажу за умов господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Заробітна плата – винагорода, обчислена, зазвичай, в грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану роботу (послуги).

Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Звітність – система узагальнених і взаємопов'язаних показників, які всебічно характеризують господарську і фінансову діяльність підприємства за звітний період.

Зменшення корисності – втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування.

Знос основних засобів – сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання.

Зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Інвентаризація – спосіб періодичної звірки даних бухгалтерського обліку з фактичною наявністю засобів підприємства (майна, коштів, фінансових зобов'язань).

Інвестиційна діяльність – придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Інвестиційна нерухомість – власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельні ділянки, будівлі, споруди, які розташовуються на землі, утримувані з метою отримання орендних платежів та/або збільшення власного капіталу, а не для виробництва та постачання товарів, надання послуг, адміністративної мети або продажу в процесі діяльності.

Індекс інфляції – індекс інфляції, оприлюднений центральним органом виконавчої влади у галузі статистики.

Інший сукупний дохід – доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства.

Казначейські зобов'язання – вид цінних паперів, що засвідчують внесення їх власником грошових коштів в бюджет і дають право на отримання фіксованого доходу на протязі всього строку володіння цими цінними паперами.

Калькуляція – спосіб обчислення собівартості продукції, виконаних робіт, наданих послуг.

Капітал – власність відповідної фізичної або юридичної особи на активи.

Класифікація рахунків – науково обгрунтоване групування рахунків за певними однорідними ознаками.

Консолідована фінансова звітність – фінансова звітність, яка відображає фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.

Кореспонденція рахунків – взаємозв'язок рахунків під впливом господарської операції.

Кредити – це кошти та матеріальні цінності, які надаються у користування юридичним або фізичним особам на визначений строк та під процент.

Курсова різниця – різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах.

Ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Материнське (холдингове) підприємство – підприємство, яке здійснює контроль дочірніх підприємств.

Метод бухгалтерського обліку – система способів і прийомів за допомогою яких забезпечується суцільне, безперервне і взаємопов'язане відображення і економічне узагальнення в грошовій оцінці об'єктів обліку з метою контролю за виконанням статутних вимог, ефективним використанням ресурсів підприємства і забезпечення збереження власності.

Міжнародні стандарти фінансової звітності – прийняті Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку документи, якими визначено порядок складання фінансової звітності.

Накопичена амортизація нематеріальних активів – сума амортизації об'єкта нематеріальних активів з початку його корисного використання.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку – нормативно-правовий акт, затверджений центральним органом виконавчої влади, що

забезпечує формування державної фінансової політики, що визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам.

Негрошові операції – операції, які не потребують використання грошей та їх еквівалентів.

Капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи – витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у тому числі необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством.

Необоротні активи – всі активи, що не є оборотними.

Неоплачений капітал – сума зобов'язань засновників за внесками до статутного капіталу.

Нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має матеріальної форми, і може бути ідентифікований.

Об'єкт витрат – продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат.

Облікова оцінка – попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами.

Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Оборотні активи – гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Облігація – цінний папір, який свідчить про внесення її власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу в передбачений в ній термін з виплатою фіксованого відсотка.

Операційна оренда – оренда інша, ніж фінансова.

Операційний цикл – проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів (еквівалентів грошових коштів) від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг.

Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою.

Оренда – угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку.

Основна діяльність – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Оцінка – спосіб грошового вимірювання господарських засобів і джерел їх утворення, господарських процесів та їх результатів.

Пайовий капітал – сукупність коштів фізичних і юридичних осіб, добровільно розміщених у товаристві для здійснення його господарсько-фінансової діяльності.

Первинний бухгалтерський документ – письмове підтвердження (доказ, свідоцтво) певної форми та змісту про фактичне здійснення господарської операції або письмове розпорядження на право її здійснення.

Первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Переоцінена вартість – вартість необоротних активів після їх переоцінки.

План рахунків – систематизований перелік рахунків, який визначає організацію всієї системи поточного бухгалтерського обліку на підприємствах і організаціях.

Пов'язані сторони – особи, стосунки між якими обумовлюють можливість однієї сторони контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових і оперативних рішень.

Подвійний запис – взаємопов'язане подвійне відображення господарських операцій на бухгалтерських рахунках. Кожна господарська операція записується два рази: один раз – на дебет одного рахунка, а другий раз – на кредит іншого взаємопов'язаного рахунка.

Подія після дати балансу – подія, яка відбувається між датою балансу і датою затвердження керівництвом фінансової звітності, підготовленої до

оприлюднення, яка вплинула або може вплинути на фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

Поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Поточні біологічні активи – біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі.

Поточні зобов'язання – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

Предмет бухгалтерського обліку – процеси виробництва, розподілу, обміну і невиробничого споживання продукту, господарські засоби і джерела їх утворення, які беруть участь у цих процесах, а також розрахунково-кредитні відносини, що склались при цьому.

Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Примітки до фінансової звітності – сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію та обґрунтованість статей фінансової звітності підприємства, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку чи міжнародними стандартами фінансової звітності.

Принцип бухгалтерського обліку – правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

Проценти – плата за використання грошових коштів, їх еквівалентів або сум, що заборговані підприємству.

Прямі витрати – витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом.

Рахунки бухгалтерського обліку – спосіб групування здійснюваних господарських операцій за економічно однорідними ознаками з метою поточного відображення наявності і руху окремих видів засобів, джерел їх утворення, господарських процесів і результатів діяльності.

Регістр бухгалтерського обліку (обліковий регістр) – носій інформації спеціального формату і будови (паперовий, машинний), призначений для

реєстрації, групування й узагальнення господарських операцій, відображених у первинних носіях інформації.

Ринковий ризик – імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін ринкових цін незалежно від того, чи спричинені ці зміни факторами, які притаманні конкретному типу цінних паперів чи їх емітенту, або факторами, які впливають на вартість всіх цінних паперів в обігу на ринку.

Роялті – будь-який платіж, отриманий як винагорода за користування або за надання права на користування будь-яким авторським та суміжним правом на літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, будь-яким патентом, зареєстрованим знаком на товари і послуги чи торговельною маркою, дизайном, секретним кресленням, моделлю, формулою, процесом, правом на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау).

Сальдо на рахунку – стан засобів чи джерел на певний період.

Синтетичні рахунки – рахунки, які дають характеристику певних економічно однорідних груп засобів, їх джерел і господарських процесів в узагальненому грошовому виразі.

Справедлива вартість – сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату.

Стаття балансу – певний вид засобів або джерел, згрупованих за економічно однорідними ознаками.

Статутний капітал – сукупність вкладів (у грошовому виразі) учасників у майно при створенні підприємства для забезпечення його діяльності в розмірах, визначених установчими документами.

Сукупний дохід – зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками).

Теперішня вартість – дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде необхідна для погашення зобов'язання у процесі звичайної діяльності підприємства.

Фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Фінансова оренда – оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов'язаних з правом користування та володіння активом. Оренда вважається фінансовою за наявності хоча б однієї з наведених нижче ознак: 1) орендар набуває права власності на орендований актив після закінчення строку оренди; 2) орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливую вартість на дату придбання; 3) строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об'єкта оренди; 4) теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливую вартість об'єкта оренди; 5) орендований актив має особливий характер, що дає змогу лише орендареві використовувати його без витрат на його модернізацію, модифікацію, дообладнання; 6) орендар може продовжити оренду активу за плату, значно нижчу за ринкову; 7) оренда може бути припинена орендарем, який відшкодовує орендодавцю його втрати від припинення оренди; 8) доходи або втрати від змін справедливої вартості об'єкта оренди на кінець терміну оренди належать орендарю.

Фінансові інвестиції – активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора.

Форма бухгалтерського обліку – певне поєднання різних видів облікових реєстрів, послідовність і способи облікових записів.

Цінні папери – документи, що засвідчують право власності на будь-яке майно або гроші (акції, облигації, чеки, векселі, сертифікати та інші документи).

Ціновий ризик – імовірність цінових змін внаслідок валютного, відсоткового та ринкового ризиків.

Шифр рахунку – умовне цифрове позначення (номер) рахунку бухгалтерського обліку, вказане в плані рахунків.

Чисті активи – активи підприємства за вирахуванням його зобов'язань.

Чиста вартість реалізації необоротного активу – справедлива вартість необоротного активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію.

Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості – сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

ПЛАН

**рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань
і господарських операцій підприємств і організацій
Затверджений наказом Міністерства фінансів України
№ 291 від 30.11.1999 р. (з врахуванням змін і доповнень)**

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Сфера застосу- вання
Код	Назва	Код	Назва	
1	2	3	4	5
Клас 1. Необоротні активи				
10	Основні засоби	100	Інвестиційна нерухомість	Усі види діяльності
		101	Земельні ділянки	
		102	Капітальні витрати на поліпшення земель	
		103	Будинки та споруди	
		104	Машини та обладнання	
		105	Транспортні засоби	
		106	Інструменти, прилади та інвентар	
		107	Тварини	
		108	Багаторічні насадження	
109	Інші основні засоби			
11	Інші необоротні матеріальні активи	111	Бібліотечні фонди	Усі види діяльності
		112	Малоцінні необоротні матеріальні активи	
		113	Тимчасові (нетитульні) споруди	
		114	Природні ресурси	
		115	Інвентарна тара	
		116	Предмети прокату	
		117	Інші необоротні матеріальні активи	
12	Нематеріальні активи	121	Права користування природними ресурсами	Усі види діяльності
		122	Права користування майном	
		123	Права на комерційні позначення	
		124	Права на об'єкти промислової власності	
		125	Авторське право та суміжні з ним права	
		126	Виключено	
		127	Інші нематеріальні активи	

1	2	3	4	5
13	Знос (амортизація) необоротних активів	131	Знос основних засобів	Усі види діяльності
		132	Знос інших необоротних матеріальних активів	
		133	Накопичена амортизація нематеріальних активів	
		134	Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	
		135	Знос інвестиційної нерухомості	
14	Довгострокові фінансові інвестиції	141	Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі	Усі види діяльності
		142	Інші інвестиції пов'язаним сторонам	
		143	Інвестиції непов'язаним сторонам	
15	Капітальні інвестиції	151	Капітальне будівництво	Усі види діяльності
		152	Придбання (виготовлення) основних засобів	
		153	Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	
		154	Придбання (створення) нематеріальних активів	
		155	Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів	
16	Довгострокові біологічні активи	161	Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю	Сільськогосподарські підприємства та підприємства інших галузей, що здійснюють сільськогосподарську діяльність
		162	Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за первісною вартістю	
		163	Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю	
		164	Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю	
		165	Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за справедливою вартістю	
		166	Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за первісною вартістю	
17	Відстрочені податкові активи		За видами відстрочених податкових активів	Усі види діяльності

1	2	3	4	5
18	Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи	181	Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду	Усі види діяльності
		182	Довгострокові векселі одержані	
		183	Інша дебіторська заборгованість	
		184	Інші необоротні активи	
19	Гудвіл	191	Гудвіл при придбанні	Усі види діяльності
		192	Виключено	
		193	Гудвіл при приватизації (корпоратизації)	
Клас 2. Запаси				
20	Виробничі запаси	201	Сировина й матеріали	Усі види діяльності
		202	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	
		203	Паливо	
		204	Тара й тарні матеріали	
		205	Будівельні матеріали	
		206	Матеріали, передані в переробку	
		207	Запасні частини	
		208	Матеріали сільськогосподарського призначення	
		209	Інші матеріали	
21	Поточні біологічні активи	211	Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю	Сільськогосподарські підприємства, інших галузей, що здійснюють с/г діяльність
		212	Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю	
		213	Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю	
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети		За видами предметів	Усі види діяльності
23	Виробництво		За видами виробництва	Усі види діяльності
24	Брак у виробництві		За видами виробництва	Галузі матеріального виробн.
25	Напівфабрикати		За видами напівфабрикатів	Промисловість
26	Готова продукція		За видами готової продукції	Пром., с/г та інші

1	2	3	4	5
27	Продукція сільськогосподарського виробництва		За видами продукції	Сільське гос-во, інші галузі з с/г пісоб.вир.
28	Товари	281	Товари на складі	Усі види діяльності
		282	Товари в торгівлі	
		283	Товари на комісії	
		284	Тара під товарами	
		285	Торгова націнка	
		286	Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу	
29			
Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи				
30	Готівка	301	Готівка в національній валюті	Усі види діяльності
		302	Готівка в іноземній валюті	
31	Рахунки в банках	311	Поточні рахунки в національній валюті	Усі види діяльності
		312	Поточні рахунки в іноземній валюті	
		313	Інші рахунки в банку в національній валюті	
		314	Інші рахунки в банку в іноземній валюті	
32			
33	Інші кошти	331	Грошові документи в національній валюті	Усі види діяльності
		332	Грошові документи в іноземній валюті	
		333	Грошові кошти в дорозі в національній валюті	
		334	Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті	
		335	Електронні гроші, номіновані в національній валюті	
34	Короткострокові векселі одержані	341	Короткострокові векселі, одержані в національній валюті	Усі види діяльності
		342	Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті	
35	Поточні фінансові інвестиції	351	Еквіваленти грошових коштів	Усі види діяльності
		352	Інші поточні фінансові інвестиції	

1	2	3	4	5
36	Розрахунки з покупцями та замовниками	361	Розрахунки з вітчизняними покупцями	Усі види діяльності
		362	Розрахунки з іноземними покупцями	
		363	Розрахунки з учасниками ПФГ	
		364	Розрахунки за гарантійним забезпеченням	
37	Розрахунки з різними дебіторами	371	Розрахунки за виданими авансами	Усі види діяльності
		372	Розрахунки з підзвітними особами	
		373	Розрахунки за нарахованими доходами	
		374	Розрахунки за претензіями	
		375	Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків	
		376	Розрахунки за позиками членам кредитних спілок	
		377	Розрахунки з іншими дебіторами	
		378	Розрахунки з державними цільовими фондами	
		379	Розрахунки за операціями з деривативами	
38	Резерв сумнівних боргів		За дебіторами	Усі види діяльності
39	Витрати майбутніх періодів		За видами витрат	Усі види діяльності
Клас 4. Власний капітал та забезпечення зобов'язань				
40	Зареєстрований (пайовий) капітал	401	Статутний капітал	Усі види діяльності
		402	Пайовий капітал	
		403	Інший зареєстрований капітал	
		404	Внески до незареєстрованого статутного капіталу	
41	Капітал у дооцінках	411	Дооцінка (уцінка) основних засобів	Усі види діяльності
		412	Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів	
		413	Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	
		414	Інший капітал у дооцінках	
42	Додатковий капітал	421	Емісійний дохід	Усі види діяльності
		422	Інший вкладений капітал	
		423	Накопичені курсові різниці	
		424	Безоплатно одержані необоротні активи	
		425	Інший додатковий капітал	

1	2	3	4	5
43	Резервний капітал		За видами капіталу та напрямками використання	Усі види діяльності
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	441	Прибуток нерозподілений	Усі види діяльності
		442	Непокриті збитки	
		443	Прибуток, використаний у звітному періоді	
45	Вилучений капітал	451	Вилучені акції	Усі види діяльності
		452	Вилучені вклади й паї	
		453	Інший вилучений капітал	
46	Неоплачений капітал		За видами розміщених неоплачених акцій (для акціонерних товариств) та за кожним засновником (учасником) підприємства	Усі види діяльності
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів	471	Забезпечення виплат відпусток	Усі види діяльності
		472	Додаткове пенсійне забезпечення	
		473	Забезпечення гарантійних зобов'язань	
		474	Забезпечення інших витрат і платежів	
		475	Забезпечення призового фонду (резерв виплат)	
		476	Резерв на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі у лотереї	
		477	Забезпечення матеріального заохочення	
		478	Забезпечення відновлення земельних ділянок	
48	Цільове фінансування і цільові надходження	481	Кошти, вивільнені від оподаткування	Усі види діяльності
		482	Кошти з бюджету та державних цільових фондів	
		483	Благодійна допомога	
		484	Інші кошти цільового фінансування і цільових надходжень	
49	Страхові резерви	491	Технічні резерви	Страхова діяльність
		492	Резерви із страхування життя	
		493	Частка перестраховиків у технічних резервах	
		494	Частка перестраховиків у резервах із страхування життя	
		495	Результат зміни технічних резервів	
		496	Результат зміни резервів із страхування життя	

1	2	3	4	5
Клас 5. Довгострокові зобов'язання				
50	Довгострокові позики	501	Довгострокові кредити банків у національній валюті	Усі види діяльності
		502	Довгострокові кредити банків в іноземній валюті	
		503	Відстрочені довгострокові кредити банків у національній валюті	
		504	Відстрочені довгострокові кредити банків в іноземній валюті	
		505	Інші довгострокові позики в національній валюті	
		506	Інші довгострокові позики в іноземній валюті	
51	Довгострокові векселі видані	511	Довгострокові векселі, видані в національній валюті	Усі види діяльності
		512	Довгострокові векселі, видані в іноземній валюті	
52	Довгострокові зобов'язання за облігаціями	521	Зобов'язання за облігаціями	Усі види діяльності
		522	Премія за випущеними облігаціями	
		523	Дисконт за випущеними облігаціями	
53	Довгострокові зобов'язання з оренди	531	Зобов'язання з фінансової оренди	Усі види діяльності
		532	Зобов'язання з оренди цілісних майнових комплексів	
54	Відстрочені податкові зобов'язання		За видами зобов'язань	Усі види діяльності
55	Інші довгострокові зобов'язання		За кожним кредитором та видами залучених коштів	Усі види діяльності
56			
57			
58			
59			
Клас 6. Поточні зобов'язання				
60	Короткострокові позики	601	Короткострокові кредити банків у національній валюті	Усі види діяльності
		602	Короткострокові кредити банків в іноземній валюті	
		603	Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті	
		604	Відстрочені короткострокові кредити банків в іноземній валюті	
		605	Прострочені позики в національній валюті	
		606	Прострочені позики в іноземній валюті	

1	2	3	4	5
61	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	611	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті	Усі види діяльності
		612	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті	
62	Короткострокові векселі видані	621	Короткострокові векселі, видані в національній валюті	Усі види діяльності
		622	Короткострокові векселі, видані в іноземній валюті	
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	631	Розрахунки з вітчизняними постачальниками	Усі види діяльності
		632	Розрахунки з іноземними постачальниками	
		633	Розрахунки з учасниками ПФГ	
64	Розрахунки за податками й платежами	641	Розрахунки за податками	Усі види діяльності
		642	Розрахунки за обов'язковими платежами	
		643	Податкові зобов'язання	
		644	Податковий кредит	
65	Розрахунки за страхуванням	651	За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування	Усі види діяльності
		652	За соціальним страхуванням	
		653	Виключено	
		654	За індивідуальним страхуванням	
		655	За страхуванням майна	
66	Розрахунки за виплатами працівникам	661	Розрахунки за заробітною платою	Усі види діяльності
		662	Розрахунки з депонентами	
		663	Розрахунки за іншими виплатами	
67	Розрахунки з учасниками	671	Розрахунки за нарахованими дивідендами	Усі види діяльності
		672	Розрахунки за іншими виплатами	
68	Розрахунки за іншими операціями	680	Розрахунки, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	Усі види діяльності
		681	Розрахунки за авансами одержаними	
		682	Внутрішні розрахунки	
		683	Внутрішньогосподарські розрахунки	
		684	Розрахунки за нарахованими відсотками	
		685	Розрахунки з іншими кредиторами	
69	Доходи майбутніх періодів		За видами доходів	Усі види діяльності

1	2	3	4	5
Клас 7. Доходи і результати діяльності				
70	Доходи від реалізації	701	Дохід від реалізації готової продукції	Усі види діяльності
		702	Дохід від реалізації товарів	
		703	Дохід від реалізації робіт і послуг	
		704	Вирахування з доходу	
		705	Перестраховання	
71	Інший операційний дохід	710	Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю	Усі види діяльності
		711	Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти	
		712	Дохід від реалізації інших оборотних активів	
		713	Дохід від операційної оренди активів	
		714	Дохід від операційної курсової різниці	
		715	Одержані штрафи, пені, неустойки	
		716	Відшкодування раніше списаних активів	
		717	Дохід від списання кредиторської заборгованості	
		718	Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів	
		719	Інші доходи від операційної діяльності	
72	Дохід від участі в капіталі	721	Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства	Усі види діяльності
		722	Дохід від спільної діяльності	
		723	Дохід від інвестицій в дочірні підприємства	
73	Інші фінансові доходи	731	Дивіденди одержані	Усі види діяльності
		732	Відсотки одержані	
		733	Інші доходи від фінансових операцій	
74	Інші доходи	740	Дохід від зміни вартості фінансових інструментів	Усі види діяльності
		741	Дохід від реалізації фінансових інвестицій	
		742	Дохід від відновлення корисності активів	
		743	Виключено	
		744	Дохід від неопераційної курсової різниці	
		745	Дохід від безоплатно одержаних активів	
		746	Інші доходи	

1	2	3	4	5
75			
76	Страхові платежі		За видами страхування	Страхова діяльність
77			
78			
79	Фінансові результати	791	Результат операційної діяльності	Усі види діяльності
		792	Результат фінансових операцій	
		793	Результат іншої діяльності	
Клас 8. Витрати за елементами				
80	Матеріальні витрати	801	Витрати сировини й матеріалів	Усі види діяльності
		802	Витрати купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів	
		803	Витрати палива й енергії	
		804	Витрати тари й тарних матеріалів	
		805	Витрати будівельних матеріалів	
		806	Витрати запасних частин	
		807	Витрати матеріалів сільськогосподарського призначення	
		808	Витрати товарів	
81	Витрати на оплату праці	809	Інші матеріальні витрати	Усі види діяльності
		811	Виплати за окладами і тарифами	
		812	Премії та заохочення	
		813	Компенсаційні виплати	
		814	Оплата відпусток	
		815	Оплата іншого невідпрацьованого часу	
82	Відрахування на соціальні заходи	816	Інші витрати на оплату праці	Усі види діяльності
		821	Відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	
		822	Виключено	
		823	Виключено	
83	Амортизація	824	Відрахування на індивідуальне страхування	Усі види діяльності
		831	Амортизація основних засобів	
		832	Амортизація інших необоротних матеріальних активів	
84	Інші операційні витрати	833	Амортизація нематеріальних активів	Усі види діяльності
			За видами витрат	
85	Інші затрати		За видами затрат	Усі види діяльності

1	2	3	4	5
86			
87			
88			
89			
Клас 9. Витрати діяльності				
90	Собівартість реалізації	901	Собівартість реалізованої готової продукції	Усі види діяльності
		902	Собівартість реалізованих товарів	
		903	Собівартість реалізованих робіт і послуг	
		904	Страхові виплати	
91	Загальновиробничі витрати		За видами витрат	Усі види діяльності
92	Адміністративні витрати		За видами витрат	Усі види діяльності
93	Витрати на збут		За видами витрат	Усі види діяльності
94	Інші витрати операційної діяльності	940	Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю	Усі види діяльності
		941	Витрати на дослідження і розробки	
		942	Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти	
		943	Собівартість реалізованих виробничих запасів	
		944	Сумнівні та безнадійні борги	
		945	Втрати від операційної курсової різниці	
		946	Втрати від знецінення запасів	
		947	Нестачі і втрати від псування цінностей	
		948	Визнані штрафи, пені, неустойки	
		949	Інші витрати операційної діяльності	
95	Фінансові витрати	951	Відсотки за кредит	Усі види діяльності
		952	Інші фінансові витрати	
96	Втрати від участі в капіталі	961	Втрати від інвестицій в асоційовані підприємства	Усі види діяльності
		962	Втрати від спільної діяльності	
		963	Втрати від інвестицій в дочірні підприємства	

1	2	3	4	5
97	Інші витрати	970	Витрати від зміни вартості фінансових інструментів	Усі види діяльності
		971	Собівартість реалізованих фінансових інвестицій	
		972	Втрати від зменшення корисності активів	
		973	Виключено	
		974	Втрати від неопераційних курсових різниць	
		975	Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій	
		976	Списання необоротних активів	
		977	Інші витрати діяльності	
98	Податок на прибуток			Усі види діяльності
Клас 0. Позабалансові рахунки				
01	Орендовані необоротні активи		За видами активів	Усі види діяльності
02	Активи на відповідальному зберіганні	021	Устаткування, прийняте для монтажу	Усі види діяльності
		022	Матеріали, прийняті для переробки	
		023	Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні	
		024	Товари, прийняті на комісію	
		025	Матеріальні цінності довірителя	
03	Контрактні зобов'язання		За видами зобов'язань	Усі види діяльності
04	Непередбачені активи й зобов'язання	041	Непередбачені активи	Усі види діяльності
		042	Непередбачені зобов'язання	
05	Гарантії та забезпечення надані		За видами гарантій та забезпечень наданих	Усі види діяльності
06	Гарантії та забезпечення отримані		За видами гарантій та забезпечень отриманих	Усі види діяльності
07	Списані активи	071	Списана дебіторська заборгованість	Усі види діяльності
		072	Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей	
08	Бланки суворого обліку		За видами бланків	Усі види діяльності
09	Амортизаційні відрахування		За напрямками використання амортизацій	Усі види діяльності

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна:

1. Вступ до фаху: Навчальний посібник / А. Г. Загородній та ін. Друге видання, доопрацьоване і доповнене. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 288 с.
2. Вступ до спеціальності «Облік і аудит»: навч. посібник / Т. В. Момот, О. В. Харламова, Г. М. Бреславська; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. - Х.: ХНАМГ, 2012. – 317 с.
3. Загородній А.Г. Облік і аудит: вступ до фаху : навч. посібник / А.Г. Загородній, Г.І. Кіндрацька, Л.М. Пилипенко та ін.; за заг. ред. А.Г. Загороднього. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 272 с.
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року № 996-XIV (із змінами і доповненнями).
5. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 року № 3126-XII (із змінами і доповненнями).
6. Казанова М. Професія «Бухгалтер». – Х.: Фактор, 2008. – 192 с.
7. Ковальчук Т. М. Облік і аудит: Вступ до спеціальності. Практикум. – Чернівці: Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Рута, 2006. – 141с.
8. Левочко М. Т. Вступ до спеціальності облік і аудит: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів з напрямку підготовки «Облік і аудит»] / [Укл. М. Т. Левочко]. – К.: Вид-во ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2009. – 295с.
9. Лень В. С. Облік і аудит. Вступ до фаху : навч. посіб. / В. С. Лень, В. А. Нехай. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
10. Національні нормативи аудиту. Кодекс професійної етики аудиторів України. – К.: Видавництво «Основа», 2013. – 274 с.
11. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені наказами Міністерства фінансів України.
12. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 (із змінами і доповненнями).

Додаткова:

13. Первинний та аналітичний облік на підприємстві. Навчальний посібник / Гарасим П.М., Журавель Г.П., Бруханський Р.Ф., Хомин П.Я. – Тернопіль, – 2005. – 464 с.
14. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник / Ткаченко Н.М. – 6-те вид., доп. і пер. – К.: Алерта, 2013. – 982 с.
15. Бухгалтерський облік в умовах інституційних перетворень: теорія і практика: монографія / Т.М. Сльозко. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.
16. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / І.Б.Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є.Нагірська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.
17. Бухгалтерський облік: концептуальні основи теорії / Шило В.П., Верхоглядова Н.І., Ільїна С.Б.: навчально-практичний посібник. – К.: Кондор, 2011. – 172 с.
18. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах України: підручник / За загальною редакцією А.М. Коваленко – Дніпропетровськ: ВКК «Баланс-Клуб», 2009. – 736 с.
19. Бухгалтерський облік. Посібник з виконання практичних завдань / За ред. Сахарцевої І.І.: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2009. – 556 с.
20. Бухгалтерський облік в умовах застосування інформаційних технологій: монографія / В.О.Осмятченко. – К.: КНЕУ, 2010. – 263 с.
21. Бухгалтерський облік: первинні документи та їх заповнення: Навчальний посібник / Кім Г., Сопко В.В., Кім С.Г. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 440 с.
22. Бюджетування на підприємстві: навчальний посібник / О.Є.Кузьмін, О.Г.Мельник. – К.: КОНДОР, 2008. – 312 с.
23. Звітність підприємств: навч. посібник / Г.М.Давидов; Н.С.Шалімова. – К.: Знання, 2010. – 623 с.
24. Облікова політика підприємства в ринкових умовах: навч. посібник / Г.П.Журавель; В.Б.Клевець, П.Я.Хомин / За ред. П.Я.Хомина. – К.: Видавничий дім „Професіонал”, 2009. – 320 с.
25. Облікова політика підприємства: навч.-метод. посібник / М.М.Коцупатрий; О.Г.Бірюк. – К.: КНЕУ, 2010. – 273 с.

26. Ощадливе виробництво: концепція, інструменти, досвід: науково-практичне видання / Т.В.Омельяненко, О.В.Щербина, Д.О.Барабась, А.В.Вакуленко. – Київ: КНЕУ, 2009. – 157 с.
27. Оцінка бізнесу: навчальний посібник / Н.В.Яшкіна. – К.: Алерта, 2010. – 440 с.
28. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічний аспект) Монографія / Пушкар М.С. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 422 с.
29. Управління проектами в підприємницьких структурах: навчальний посібник / В.Р.Кучеренко; Є.А.Кузнєцов, О.С.Маркітан. – Х.: Бурун Книга, 2010. – 272 с.
30. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / За редакцією проф. М.Ф.Огійчука. – 6-те вид., перероблене і доповнене. – К. : Алерта, 2011. – 1042 с.

Методичне забезпечення ТНЕУ:

1. Бруханський Р. Ф. Вступ до спеціальності : конспект лекцій / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 94 с.
2. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / Р.Ф. Бруханський, О.П. Скирпан. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 444 с.
3. Бруханський Р. Ф. Методичні вказівки та завдання до виконання практичних занять, самостійної й індивідуальної роботи з дисципліни «Вступ до спеціальності» (для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»). – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 42 с.

